

Αυταρχισμός και δημοκρατία στο σχολείο και στη σχολική τάξη

Ενότητα 4: Ριζοσπαστική Παιδαγωγική

Δημήτρης Θ. Ζάχος
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Ριζοσπαστική Παιδαγωγική

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα ενότητας

1. Βασικές έννοιες.
2. Ριζοσπαστική παιδαγωγική.

Σκοπός ενότητας

- Η διερεύνηση της Ριζοσπαστικής Παιδαγωγικής και η εισαγωγή, ανάλυση και συζήτηση ορισμένων βασικών στοιχείων, ιδιαίτερα εκείνων των πλευρών της, οι οποίες σχετίζονται με τις σχολικές πρακτικές.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Βασικές έννοιες

Προοδευτική παιδαγωγική: βασικές έννοιες και αρχές I

- **Δίδεται έμφαση** στη θέρμη, στον αυθορμητισμό και στη χαρά.
- **Δίδεται έμφαση** στις εμπειρίες των μαθητών/τριών.
- *Η υπερβολική έμφαση στις δραστηριότητες και η ανάδειξή τους σε τελικό σκοπό, στη θέση της διανοητικής εργασίας, οδηγεί σε μια ταύτιση της έννοιας της ελευθερίας με την άμεση ικανοποίηση των επιθυμιών και των παρορμήσεων.*

Προοδευτική παιδαγωγική: βασικές έννοιες και αρχές II

- Το σχολείο - σύνδεση με γονείς και τοπική κοινωνία
- Πιο άνετο σχολικό περιβάλλον (επιτρεπτικότητα απέναντι στα λάθη, στις παραλήψεις και στις όχι σωστές συμπεριφορές)

Προοδευτική παιδαγωγική: βασικές έννοιες και αρχές III

- Η δασκάλα **οδηγός**, μία οργανώτρια γνώσεων, μία πάροχος ερεθισμάτων.
- **Απορρίπτεται** η πειθαρχία, η εξουσία και οι παραδοσιακές τεχνικές διδασκαλίας.

Προοδευτική παιδαγωγική: βασικές έννοιες και αρχές IV

- Αναζήτηση **κινήτρων**:

*Πώς τα κίνητρα μπορούν να δημιουργηθούν
ΕΚ ΤΩΝ ΕΣΩ.*

Προοδευτική παιδαγωγική: κριτική

- Ακαδημαϊκό μάθημα (γνώσεις και δραστηριότητες) vs. “gardening milking, and plowing”

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ριζοσπαστική παιδαγωγική

Ριζοσπαστική παιδαγωγική I

(α) Το μοντέλο της δημοφιλούς διπλής κατηγοριοποίησης

Προοδευτισμός

Παραδοσιарχία

(β) Το εκτεταμένο μοντέλο τριπλής κατηγοριοποίησης

Ριζοσπαστισμός

Προοδευτισμός

Παραδοσιарχία

Ριζοσπαστική παιδαγωγική II

Τι δεν πηγαίνει καλά με τη συστηματική εκπαίδευση;

- Ο όρος **ιδεολογία** χρησιμοποιείται με πολλά περιεχόμενα πχ. *Πολιτικές ιδεολογίες, οικονομικές θεωρίες, θρησκευτικές και εκπαιδευτικές.*
- Κυρίαρχη ιδεολογία

Ριζοσπαστική παιδαγωγική III

Τι δεν πηγαίνει καλά με τη συστηματική εκπαίδευση;

- Η σημασία της κατανόησης της **ιδεολογίας** στην εκπαίδευση
- *Η ιδεολογία είναι μια ομάδα ιδεών και πεποιθήσεων για τον κόσμο που μοιράζεται μια κατηγορία ή ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι την φανερώνουν τόσο με τη συμπεριφορά τους, όσο και στις συζητήσεις τους σε διάφορα ακροατήρια.*

Ερώτημα

- **Γιατί υπάρχουν διαφορετικές ιδεολογίες στην εκπαίδευση;**

Ριζοσπαστική παιδαγωγική IV

- Τα διαφορετικά περιεχόμενα της έννοιας.
- Η εκπαίδευση είναι πολιτική.
- Η εκπαίδευση θα πρέπει να στοχεύει στην κοινωνική αλλαγή.

Ριζοσπαστική παιδαγωγική V

- Πρόσβαση στην εκπαίδευση
- Εκπαιδευτικές ευκαιρίες και τοπικοί περιορισμοί
- Κακές υπηρεσίες εκπαίδευσης

Ριζοσπαστική παιδαγωγική VI

- Η εκπαίδευση έχει σχεδιαστεί για να αναπαράγει την εργατική δύναμη (Bowles and Gintis 1976)
- Η «αντίσταση» στην εκπαίδευση (Willis, 1977)
- Κριτικός στοχασμός - ιεραρχία

Ριζοσπαστική παιδαγωγική VII

- Να παράσχουμε «τα μέσα με τα οποία οι άνθρωποι μπορούν να επιτύχουν μια **καθαρότερη εικόνα του ποιοι είναι**, και του πραγματικού νοήματος των κοινωνικών τους πρακτικών, σαν ένα πρώτο βήμα του να γίνουν άνθρωποι διαφορετικού είδους, με διαφορετικά είδη κοινωνικών λειτουργιών» (Fay, 1987, σελ. 89).

Ριζοσπαστική παιδαγωγική VIII

- Αμφισβήτηση της παραδοχής ότι η ιεραρχία είναι φυσική και αναπόφευκτη.
- Η ριζοσπαστική παιδαγωγική εκπροσωπεί παρέχει απλά τη “σωστή” ανάλυση για τους σπουδαστές;

Ριζοσπαστική παιδαγωγική ΙΧ

- Ποιο είναι το συμβατικό ριζοσπαστικό εκπαιδευτικό στυλ...
- Διαχωρισμός του περιεχομένου από τη διαδικασία.

Διαχωρισμός περιεχομένου από τη διαδικασία

<p>Παραδοσιακή εκπαίδευση παραδοσιακό περιεχόμενο παραδοσιακή διαδικασία</p>	<p>Επικεντρωμένοι στο περιεχόμενο ριζοσπάστες κριτικό περιεχόμενο παραδοσιακή διαδικασία</p>
<p>Βασισμένοι στη στρατηγική ριζοσπάστες παραδοσιακό περιεχόμενο κριτική διαδικασία</p>	<p>Κριτική παιδαγωγία κριτικό περιεχόμενο κριτική διαδικασία</p>

Ριζοσπαστική παιδαγωγική X

- Πώς η εκπαίδευση θα μπορούσε να γίνει αντιληπτή ως ηθική, πολιτική καθώς και τεχνική πρακτική;
- Μπορεί ο κριτικός στοχασμός να ριζώσει σε ένα πλαίσιο πιέσεων για αποδοτικότητα και παραγωγικότητα;

Ριζοσπαστική παιδαγωγική XI

- **Γιατί η εκπαίδευση έχει προκαλέσει το ενδιαφέρον των ριζοσπαστών;**

Ριζοσπαστική παιδαγωγική XII

- Μαζικό σχολείο – έλεγχος – κατανομή εργασίας
- Τα σχολεία δεν είναι ουδέτεροι θεσμοί
- Ποια γνώση έχει μεγαλύτερη αξία και πρέπει να «μεταδοθεί»;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 1

- Αναγνωστοπούλου Μ. (2005). *Οι διαπροσωπικές σχέσεις εκπαιδευτικών και μαθητών στη σχολική τάξη*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Αραβανής, Γ. (1998). *Πειθαρχία και εκπαίδευση. Ο ρόλος των ποινών και των αμοιβών στο σχολείο και στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ζάχος, Θ. Δ. (2010). «Έλεγχος» και «Πειθαρχία» στο Σχολείο: Αναγκαιότητες και Κίνδυνοι για τα Παιδιά των Μεταναστών/στριών και των Χαμηλών Κοινωνικοοικονομικών Τάξεων. Στο: ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Αθηνών, Πρακτικά του 1ου Πανελλήνιου Συνέδριου Επιστημών Εκπαίδευσης, τομ. Β', 368-376. Αθήνα: Σμυρنيωτάκης.
- Flitner A. 1997. *Αυταρχική ή φιλελεύθερη αγωγή*; Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Μπίκος, Κ. (2004). *Αλληλεπίδραση και κοινωνικές σχέσεις στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μπάμπαλης, Θ. (2005). *Η κοινωνικοποίηση του παιδιού στη σχολική τάξη*. Ατραπός.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 2

- Νούτσος, Χ. (1988). *Η γκραμσιανή αντίληψη για την παιδαγωγική σχέση. Στο: Antonio Gramsci. Πενήντα χρόνια από το θάνατό του. Ιωάννινα: Επιστημονική εφημερίδα του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Παράρτημα αρ. 35.*
- Σολομών Ι. & Κουζέλης, Γ. (επιμ.) (1994). *Πειθαρχία και Γνώση*. Αθήνα: ΕΜΕΑ.
- Τσιπλητάρης Α. (2004). *Ψυχοκοινωνιολογία της σχολικής τάξης*. Αθήνα: Ατραπός.
- Wragg, E. C. (2003). *Διαχείριση της σχολικής τάξης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Ψάλτη, Α., Κασάπη, Σ. & Δεληγιάννη - Κουιμτζή, Β. (2012). *Σύγχρονα ψυχοπαιδαγωγικά ζητήματα: Ο εκφοβισμός στα ελληνικά σχολεία*. Αθήνα: Gutenberg.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Δημήτρης Θ. Ζάχος.
«Αυταρχισμός και δημοκρατία στο σχολείο και στη σχολική τάξη.
Ριζοσπαστική Παιδαγωγική». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από
τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS324/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

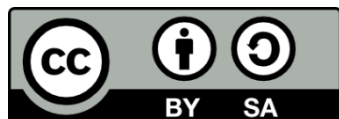
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Κερμανίδου Θεοδώρα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

